

IRODALMI ÉRTESEITŐ.

Prédikátor, egyházi beszédek. Irlta: Orbán Lajos unitárius lelkész. Székelykeresztúr 1922. Az Orbán Lajos neve nem ismeretlen az unitárius egyházi beszéd irodalmában. „Bizonyosságtevés” címen 1918-ban jelent meg egy kötet egyházi beszéde, amelyben nem mindennapi írói kvalitásairól tett bizonyosságot. Azok a beszédek a háború légkörében íródtak, s írójuknak különben is érzékeny lelkét nagyon befolyásolta ez a külső körülmény. Ennek tulajdonítható, hogy azok a megragadó nyelvezettel írott beszédek a háború után nem mehettek át a közforgalamba, amint ezt különben megérdemelték volna. Másfelől a könyv megjelenése is olyan szerencsétlen időben történt, amikor egyházi lapjaink egyszerre elnémultak s azok sem méltathatták érdeme szerint. Annál inkább örvendünk, hogy ezen talentumos írónk újabbi beszédeit is „Prédikátor” címen nyilvánosságra kívánja hozni. A beszédek havonként 1 ives füzetekben jelennek meg. Az első füzet három beszéddel már megjelent. Méltó folytatása az első kötetnek. Kiállítása is szép. Az egész megjelenése után még visszatérünk rá. Addig is a legmelegebben tudjuk ajánlani olvasóinknak. Egy füzet ára 3 leu. Megrendelhető szerzőnél Ujszékelyen.

Értesítőink. Az 1921—22. isk. évről két értesítőnk jelent meg. Az egyik a kolozsvári kollégium, a másik a sz. keresztúri főgimnázium évi működéséről számol be. Az elsőbe a teológiai részt Csifó Salamon dekán, a többit dr. Gál Kelemen igazgató szerkesztette. A másikat Gálfalvi Samu főgimn. igazgató. A kolozsvári kollégium értesítőjében foglal helyet a tordai gimnáziumról szóló jelentés is. Ennek oka az, hogy a közoktatásügyi miniszterium a tordai gimn. nyilvánossági jogát megvonta s ezért a kolozsvári főgimn. tanári karából szervezett bizottság vizsgáztatta le Tordán az intézet növendékeit, mint magántanulókat. A sz. keresztúri gimn.-nál elismerésre méltó az a mozgalom, amely a tanulók konviktusi segélyére pénzben és terményekben igen szép eredményt ért el. Különben mindkét értesítő adatai ismereteseek olvasóink előtt. Mi most csak a következő adatokat mutatjuk be: A teológián a hallgatók létszáma 25 volt, kik közül 2 magántanuló. A kolozsvári főgimnáziumban osztályvizsgálatot tett 287 növendék, akik közül 37 leány volt. Vallás szerint unitárius fiú 125, leány 28. Együtt: 153. A tordai gimn.-ban vizsgálatot tett 322, kik közül 42 leány volt. Unitárius fiú 27, leány 8. Együtt: 45. A sz. keresztúri főgimnáziumban 342, kik közül 109 leány volt. Unitárius fiú 114, leány 42. Együtt: 156.

„Unitárius Egyház“. Egyházi és iskolai lap. A székelykeresztúri lelkész kör kiadásában már XIV. évfolyamot megfutott lapunk rövid hallgatás után ismét megjelent. Ezúttal Orbán Lajos a szerkesztője, aki jövő irányát a múlt alapján így határozta meg: „Az igazságos, elfogúlatlan, személyeskedést nem tűrő, de személyi és hatalmi tekintetek előtt meg nem hátráló, becsületes kritika.“ A szerkesztő egyénisége teljes garanciát nyújt arra, hogy kezében a kritika kétélű fegyvere nem rombolni és pusztítani, hanem építeni, javítani és nemesíteni fog. Előfizetési ára 1 évre 30 leu, mely összeg Kendi István tanító címére küldendő Székelykeresztúrra.

„Az én hitem“. Írta: Kovács Lajos brassói lelkész. Ára 3 leu. Brassó, 15 l. Ez a kis füzet írójának azt az előadását tartalmazza, melyet az U. I. T. 1922. évi vándorgyűléseinek egyikén Magyarsároson tartott. Tiszta unitárius öntudat és meleg vallásos érzés sugárzik ki minden szavából. A néphez népszerű nyelven szól. Tiszta jövedelme a brassói unitárius templom-építés javára megy. Olvasóink figyelmébe ajánljuk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Templom és iskola. A keresztény egyházak a tanítói munkára egyenesen Jézustól kaptak felhívást, sőt parancsolatot. E parancsnak tettek eleget, amidőn a templomok mellett s azokkal lelki közösségekben iskolákat létesítettek. Történelmünk folyamán a templom és iskola egymással összeforrvá jelenik meg. Az egyik a fundamentum, a másik a tetőzet. Ha voltak is olykor-olykor ellentétek s a tudomány és vallás ellentétbe kerültek, de kiderült a félreértés s az iskola és templom tovább szolgálta közös erővel az emberek javát. A keresztényi vallásos szellemtől vezetett iskolák és templomok adták ennek a mi bércei hazánknak azokat a kiváló jellemeket, akik tudományuk fényével, vallásos melegségükkel és tiszta erkölcsükkel méltán szereztek dicsőséget Erdélynek. Az új idők vihara e két szövetséges társat s azoknak a sok százados történelem által megszentelt egységét vette ostrom alá, midőn az iskolákat el akarja szakítani a templomoktól. Hogy aztán a templomok is meddig állhatnak fenn az iskolák nélkül, azt nehéz volna megmondani. Eppen ezért mi, amikor iskoláinkért kelünk sikra, akkor templomainkat is védelmezzük, mert az alappillérek megbolygatása a tetőzet biztonságát is veszélyezteti. Azért, amig teljesíteni akarjuk Mesterünk parancsolatát, amig ragaszkodunk templomainkhoz, addig védelmeznünk kell iskoláinkat is. Védelmeznünk nemcsak szóval, hanem tettel és áldozatokkal is.

Egyházi adó. A magyar egyházak nagy jelentőségű elhatározásra jutottak, amidőn egyértelműleg kimondották, hogy hiveiket minden lélek után fizetendő 30 azaz harminc Lei egyházi adóval terhelik meg. Ezt szeptember 17.-én a délelőtti istentisztelet alkalmával hirdették ki az összes templomokban. Az egyházi adó nem ismeretlen a mi egyházunk történetében sem. Az 50-es években is az akkori osztrák kormány elnyomó törekvéseivel szemben egyházi adóval igyekezett biztosítani egyházunk létét. Hogy most mi indította az egyházakat e lépésre, az szépen ki van fejtve abban a körlevélben, amelyet szeptember 17.-én templomainkban kihirdettek. A lét és nem lét kérdése előtt állunk. Vagy bebizonyítjuk életképességünket s akkor egyházunkat és annak intézményeit szent örökségképpen átadjuk utódainknak, vagy pedig hideg közönnyel élehetlenségünkről teszünk bizonyosságot s akkor vállaljuk érte a történelem lesújtó ítéletét. Itt kivétel nélkül mindnyájan felelősek vagyunk. Azért, aki szereti faját, vallását, egyházát, az teljesíteni is fogja kötelességét.

Brassó. A Brassóba telepedett unitárius hives, akiknek száma 800—1000 körül van, akik nagy részben vasutasok és